

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๐๘

พ่อแม่ของกิเลสตัณหา

ความคิดที่เกิดขึ้นในเบื้องต้น สำหรับนักบวชผู้มุ่งต่อการปฏิบัติ ความคิดเพื่อแสวงหาครูอาจารย์นี้เป็นความคิดที่ถูกต้อง โปรดรักษาความคิดเช่นนี้ไว้ ความคิดเช่นนี้และจะสามารถลบล้างความคิดที่ไม่ดี และไม่เป็นที่ไว้วางใจต่อการปฏิบัติพระธรรมวินัยให้ถูกต้อง จึงเป็นเหตุให้คิดเพื่อเสาะแสวงหาครูอาจารย์ ผู้ชี้แนวทางอันถูกต้อง แล้วจะได้ดำเนินไปด้วยความสะดวกและราบรื่น แม้พระสาวกองค์ที่ปรากฏว่าได้ถึงแดนแห่งความเกษม ก็ต้องมีความคิดเช่นนี้เหมือนกัน เช่น คิดอยากจะเข้าเฝ้าองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า เพื่อพระองค์จะได้ประทานพระโอวาทสั่งสอนทั้งทางถูกและทางผิด เพื่อผู้ใคร่ต่อการศึกษาและปฏิบัติจะได้รับแก้ไขและดำเนินโดยถูกต้อง

ดังนั้นการแสวงหาครูอาจารย์ ซึ่งเป็นที่แน่ใจเราว่าจะเป็นผู้สามารถแนะนำสั่งสอนเราได้ จึงเป็นความคิดที่ดีและควรส่งเสริมความคิดประเภทนี้ให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป แล้วคอยพยายามดัดแปลงกาย วาจา ใจของตนให้เป็นไปตามโอวาทของท่าน แต่ระวังความคิดที่จะคอยแทรกสิ่งและลบล้างความคิดที่ดีนี้ ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นได้ เพราะสิ่งเหล่านี้มีอยู่ในฉากเดียวกัน เมื่อได้โอกาสอาจจะเกิดขึ้นได้ เราเองก็อาจจะหลงเชื่อไปตาม ถึงกับกาย วาจา ใจไหวไปด้วย นี่คือสาเหตุที่ทำให้เราได้รับความเสียหายไปวันละเล็กละน้อย และด้อยในทางปฏิบัติ ซึ่งยังผลให้ปรากฏเป็นลำดับ

เพราะกิเลสกับธรรมตามธรรมดาท่านถือว่าเป็นข้าศึกต่อกัน ถ้ากิเลสมีกำลังมากกว่า ก็สามารถจะลบล้างธรรมซึ่งเป็นของดีเยี่ยมให้ลดน้อยลงไป จนถึงกับไม่มีธรรมภายในใจ แต่ถ้าธรรมมีกำลังมากกว่า ก็สามารถลบล้างกิเลสให้ลดน้อยลงจนหมดสิ้นไปไม่มีอะไรเหลือ เช่นพระพุทธเจ้าและพระสาวกเป็นตัวอย่าง ดังนั้นเราผู้เป็นนักปฏิบัติโปรดสำนึกไว้เสมอว่ามีข้าศึกประจำตัวตลอดเวลา การแสวงหาครูอาจารย์จึงเป็นอุบายวิธีจะแก้ความคิดฝ่ายต่ำให้มีกำลังลดน้อยลง และเพื่อจะส่งเสริมความคิดฝ่ายสูงให้มีกำลังมากขึ้น พ่อเป็นทางเกิดขึ้นแห่งธรรมวันละเล็กละน้อย จนกลายเป็นคนมีธรรมภายในใจ เริ่มต้นแต่ความสงบเย็นใจเป็นขั้น ๆ ไป

ส่วนสถานที่และกาลเวลานั้นให้คาดเพียงชั่วระยะเวลา เพื่อจะแสวงหาชัยสมรภูมิที่เหมาะสมสำหรับนักรบ อันได้นามว่าศิษย์พระตถาคต แต่หลักสำคัญที่ไม่ห่างไกลจากกันนั้น

คือ การบำเพ็ญตัวอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าอิริยาบถใดให้อยู่ด้วยความเพียร เพื่อรู้ถอนสิ่ง
แทรกซึมและก่อกวนภายในใจ ด้วยอำนาจของสติและปัญญาอยู่เสมอ นี่เป็นหลักและจุด
สำคัญสำหรับผู้บำเพ็ญเพื่อความหลุดพ้น สิ่งที่ปรากฏภายในใจ ซึ่งเชื่อแน่ว่าถูกต้องหลัก
ธรรม แม้จะเพียงเล็กน้อยก็ให้ถือว่า นั่นคือผลที่เกิดขึ้นจากการบำเพ็ญของตน

เรื่องความลำบากในการบำเพ็ญโปรดอย่าถือเป็นเรื่องสำคัญ ถ้าถือเป็นเรื่องสำคัญ
แล้ว สิ่งนั้นจะมีกำลังสิ่งสมตัวเองมากระทำการกีดขวาง ทางดำเนินเพื่อความก้าวหน้า
ของเรา มีข้อข้องใจอยู่ตรงไหน ซึ่งเห็นว่าไม่แน่ใจตามหลักธรรม โปรดทำความเข้าใจกับ
จุดนั้นทันที และถือว่าจุดนั้นเป็นเป้าหมายสำหรับพิจารณาอย่าลดละ และอย่าคาดคะเน
อย่าเอาความรู้เข้าไปคาด มรรค ผล นิพพาน อันจะเกิดจากการปฏิบัติ อย่าคาดสถานที่
ว่าควรจะรู้ในสถานที่เช่นนั้น ๆ ขณะที่ข้อข้องใจเกิดขึ้น จงทำความเข้าใจอยู่กับความขัด
ข้องนั้น ตามวาระที่ความขัดข้องแสดงตัวออกมา สถานที่นั้นก็คือชัยสมรภูมิ ได้แก่
สนามรบเพื่อชัยชนะตลอดไป

คำว่ากิเลสไม่ว่าประเภทใด จะต้องแสดงขึ้นที่ใจของเราทุก ๆ ท่าน ไม่มีที่อื่นเป็น
ที่แสดงขึ้นแห่งกิเลสทั้งหลาย เพราะสิ่งทั้งนี้ไม่ได้มีอยู่ในสถานที่อื่นใด นอกจากจะอยู่กับ
ความรู้คือใจนี้เท่านั้น ผู้ปฏิบัติเพื่อแก้ไขกิเลสอาสวะให้เบาบางลงเป็นลำดับ จนถึงขั้น
กิเลสหมดไปโดยสิ้นเชิง จงอย่ามองข้ามสิ่งที่ปรากฏมีความขัดข้องภายในใจเป็นต้น จะมี
ทางแก้ไขและถอดถอนกิเลสได้ตลอดไป และควรทราบว่ ความขัดข้อง ความไม่สะดวก
สบายภายในใจ มันเป็นเรื่องของกิเลสทั้งนั้นเป็นผู้ผลิตออกมา ไม่ใช่สิ่งอื่น ๆ จะสามารถ
ทำได้ โปรดดูเรื่องของตัวให้ละเอียดถี่ถ้วน ถ้าดูใจจะรู้เรื่องของกิเลส เพราะกิเลสกับใจ
นั้นอยู่ด้วยกัน

ขณะนี้เป็นเวลาที่เรามีกิเลสฝังอยู่ภายในใจ โปรดทราบไว้ เขามีได้อยู่ในสถานที่
และกาลใด ๆ นอกจากจะอยู่และแสดงขึ้นที่ใจทุก ๆ ขณะที่มีความพลั้งเผลอเท่านั้น การ
แก้ไขและถอดถอนกิเลส ถ้าไม่ขุดค้นลงที่จุดนี้ ไม่มีทางผ่านพ้นไปได้ ทั้งไม่สามารถจะรู้
เรื่องของตัวว่าเป็นกิเลส หรือเรื่องของกิเลสเป็นเรื่องของตัว เพราะทุกสิ่งที่เกิดขึ้นเราถือ
ว่าเป็นเรื่องของเราไปเสียหมด โดยที่เราไม่ทราบว่ากิเลสกับเรานั้นเป็นอย่างไรบ้าง ผิด
ต่างหรือเหมือนกัน เป็นคนละอย่าง หรือเป็นอย่างเดียวกัน ถ้ามีสติปัญญาก็จะทราบได้ว่า
กิเลสกับใจไม่ใช่อันเดียวกัน แต่ถ้าหาไม่แล้ว กิเลสจะกลายเป็นเรา เราจะกลายเป็นกิเลส
กันวันยังค่ำ จะแก้กิเลสก็หาที่แก้ไม่ได้ เพราะจะกระเทือนตัวเรา จะแก้เราก็กแก้ไม่ได้
เพราะจะไปกระเทือนกิเลส เพราะถือว่าเป็นเรื่องของเราเช่นเดียวกัน จะประกอบความ

เพียรก็กลัวจะกระเทือนตัวเราให้ได้รับความลำบาก ทั้งกลัวจะกระเทือนกิเลสซึ่งถือว่าเป็นเรื่องเดียวกันกับเรา

เมื่อกิเลสกลายเป็นเราเสียทุกส่วนแล้ว เราก็ไม่มีทางแก้กิเลสได้ เพราะกลัวจะมีการกระทบกระเทือนกันระหว่างกิเลสกับเราซึ่งกลายมาเป็นอันเดียวกัน เรื่องทั้งนี้ผู้มีสติปัญญาจะทราบได้ตามวาระแห่งธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้ สิ่งใดที่ก่อความรำคาญและผลิตทุกข์ขึ้นมาให้แก่ตน แม้จะเป็นสิ่งที่ชอบอกชอบใจก็ตาม สิ่งนั้นท่านบอกว่าเป็นกิเลส เป็นสิ่งที่จะก่อกรรมทำเข็ญให้เราตลอดไป ไม่มีสมัยใดที่กิเลสจะผลิตความดี ความชอบ ความสุข ความเจริญให้คน นอกจากจะทำแต่ความทุกข์ร้อนให้ตลอดไปเท่านั้น แล้วควรละหรือที่จะไปเชื่อดวงใจที่เต็มไปด้วยกิเลส กระซิบอยู่ตลอดเวลาว่าเป็นของดี ควรจะยอมจำนนตามเขาที่ชี้เข็มทิศให้ไปตามแล้วหรือ ทำไมเราจะเป็นผู้เอนเอียงและล้มละลายไปตามเขาเช่นนั้น จะหาตัวเราที่แท้จริงไม่เจอตลอดกาล และจะหาความเป็นตัวของตัวเองจากความเพียรไม่ได้เหมือนกัน

ทุก ๆ ท่านโปรดทราบไว้ว่า เวลานี้กิเลสกับเรากำลังคละเคล้าเป็นอันเดียวกันจนหาทางแยกไม่ได้ จะประกอบกิจการที่ชอบใจ ๆ มีแต่กลัวจะกระเทือนกิเลสกับเรา ซึ่งแยกจากกันไม่ออก สุดท้ายก็อยากอยู่เฉย ๆ คอยให้กิเลสหลุดลอยไปเอง โดยไม่ทราบว่าการอยู่เฉย ๆ ก็เป็นเรื่องเกียจคร้านและเป็นทางสั่งสมกิเลสเพิ่มขึ้นภายในใจ คนที่อยู่เฉย ๆ ไม่ทำงานโลกเขาเรียกว่าคนเกียจคร้าน คนเกียจคร้านไม่มีทรัพย์สินสมบัติเครื่องครองชีพ ไม่มีอาหารรับประทาน ไม่มีเครื่องนุ่งห่ม ไม่มีบ้านจะอยู่ เครื่องอุปโภคบริโภคขาดแคลนไปตาม ๆ กัน นั่นคือคนทุกข์ เพราะสาเหตุมาจากความเกียจคร้านเป็นเจ้าเรือน ความทุกข์เดือดร้อนเลยกลายเป็นโรคระบาดเรียกรวดไปหมดทั้งครอบครัว ไม่มีใครจะได้รับความสมบูรณ์พูนผลในครอบครัวนั้น นี่คือโทษแห่งความเกียจคร้านหรือความอยู่เฉย ๆ

จิตที่ชอบอยู่เฉย ๆ ไม่พินิจพิจารณาหาทางแก้ไขตน ก็ต้องเป็นผู้ขาดแคลนความสุขภายในใจ *ศีลสมบัติ* ก็ไม่สมบูรณ์ นับวันจะต่างพร้อยและขาดทะลุไป *สมาธิสมบัติ* คือความสงบเยือกเย็นภายในใจก็เกิดขึ้นมาไม่ได้ เพราะไม่มีทางจะเกิด เนื่องจากความเกียจคร้านเป็นพิษฆาตสังหาร แม้ *ปัญญาสมบัติ* ก็หาทางกำจัดกิเลสไม่ได้ เพราะความเกียจคร้านปิดกั้นทางเดิน เมื่อสรุปลงแล้ว *ศีลสมบัติ* *สมาธิสมบัติ* และ *ปัญญาสมบัติ* จะหาทางเกิดขึ้นมาเองเฉย ๆ โดยไม่ทำอะไรนั้นไม่ได้เลย นอกจากจะเกิดขึ้นเพราะการ

บำเพ็ญที่เรียกว่าทำงานเท่านั้น การระมัดระวังและการบังคับจิตใจเพื่อรู้วิถีทางเดินของใจว่าเดินไปในทางถูกหรือผิด เหล่านี้จัดว่ามีงานไม่อยู่เฉย ๆ

ผู้มีงานนี้และจะเป็นผู้สามารถยังสมบัติทั้งสามนั้นให้เกิดขึ้นได้ ศีลสมบัติ ก็จะเป็นไปเพื่อความบริสุทธิ์และเย็นใจแก่เจ้าของ สมาธิสมบัติ คือความสุขใจเพราะความสงบเป็นบาทฐานก็จะเกิดขึ้น เพราะความเพียรเป็นรากฐาน ปัญญาสมบัติ คือความฉลาดรอบคอบก็จะมีทางเกิดได้จากความพยายาม และยังสามารถถอดถอนสิ่งลามกโสภมซึ่งแทรกสิงอยู่ภายในให้หมดสิ้นไปเป็นลำดับ ทั้งสามารถแยกกิเลสกับเราออกจากกันได้เป็นระยะ ๆ ด้วย เพราะเรื่องกิเลสกับเราเป็นเรื่องสำคัญมาก ถ้ารู้เท่าไม่ถึงเหตุการณ์แล้ว กิเลสกับเราและเรากับกิเลสจะต้องคละคล้ำกันไปตลอดสายดังที่กล่าวผ่านมา จะทำการรื้อฟื้นและถอดถอนกิเลสภายในใจ ก็กลัวว่าจะไปทำลายใจให้ฉิบหายไปด้วยจึงไม่กล้าทำลงไป เพราะกลัวจะไปทำความกระทบกระเทือนมิตรสหาย ซึ่งอาศัยและอยู่ด้วยกันมาเป็นเวลานาน

หาทราบไม่ว่า ความกลัวนั้นคือเรื่องของกิเลสหึ่งหวงตัวเอง ไม่อยากให้อะไรเข้าไปแตะต้อง เพราะกลัวจะเสื่อมคุณภาพและอำนาจวาสนาที่เคยครองไตรภพบนหัวใจของคนมานาน ชื่อนี้ผู้ปฏิบัติควรคำนึงเสมอ ถ้าปล่อยตามอำเภอใจแล้วปรากฏเป็นความสุข ความเจริญขึ้นมา ทั้งทางโลกและทางธรรมจะไม่มีอะไรเป็นขอบเขต ไม่มีกฎหมายบ้านเมืองเป็นเครื่องบังคับ ไม่มีหลักธรรมวินัยเป็นเครื่องดำเนิน แม้ที่สุดสัตว์ดิรัจฉานที่ไม่รู้ภาษาภาษาอะไรเลย ก็จะพลอยได้รับความสุขความเจริญไปตาม ๆ กันหมด เพราะการทำตามอำเภอใจเป็นไปได้อย่างที่สัตว์ทั้งคนโดยไม่มีขอบเขต แต่มันไม่เป็นดังที่วานั้น ท่านจึงสอนไว้เสมอว่า กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา ได้ฟังทั้งคนเป็น ทั้งคนตาย แต่จะทราบความหมายหรือไม่นั้น ไม่รับรองทั้งคนเป็นและคนตาย แม้ผู้แสดงเองก็ยังไม่รับรองตัวเองว่าจะเป็นไปดังที่ท่านสอนหรือไม่ แต่ธรรมซึ่งเป็นที่ไว้วางใจของโลกสอนไว้อย่างไรก็ว่าไปตาม แบบนกขุนทองเพื่อหาที่กำบังไปตามธรรมเนียมของคนมีกิเลส

ความหมายในธรรมทั้งสองบทนี้ว่า กุสลา ธมฺมา หนึ่ง อกุสลา ธมฺมา หนึ่ง เป็นธรรมกลาง ๆ ถ้าเป็นคุณสมบัติของผู้ทำก็แปลว่าผู้มีกุศลธรรมหนึ่ง ผู้มีอกุศลธรรมหนึ่ง หรือจะแปลว่าผู้มีบุญและบาปก็ได้สุดแต่จะแปล เพราะคำว่าบุญหรือบาปนั้นขึ้นอยู่กับผู้ทำ ถ้าโง่ก็ทำความชั่วลามกใส่ตัวเอง ผลก็กลายเป็นทุกข์เดือดร้อนขึ้นมาในบุคคลผู้นั้น ท่านจึงกล่าวไว้ว่า ดีกับชั่ว สุขกับทุกข์เป็นของคู่กัน และเป็นสมบัติของผู้ทำซึ่งเป็นเหตุมิได้เกิดขึ้นมาเองโดยปราศจากเหตุคือการกระทำ ฉะนั้นผู้นับถือพระพุทธศาสนาซึ่งเป็น

ศาสนาที่มีหลักเหตุผลบนหัวใจด้วยแล้ว จึงควรพิจารณาโดยรอบคอบในกิจการทุกอย่าง ไม่ควรทำไปแบบสุ่มเตาโดยถือว่าไม่จำเป็นและไม่สำคัญ เพราะผลดีชั่ว สุข ทุกข์ จะเป็นสมบัติของผู้ทำ แม้นจะถือว่าไม่จำเป็นและไม่สำคัญก็ตาม

ผู้มีธรรมวินัยประจำใจ ย่อมมีการใคร่ครวญด้วยดีก่อนทำกิจทุกอย่าง ผลจึงเป็นที่พึงพอใจไม่กระทบกระเทือนตัวเองและผู้อื่น และไม่ถือค้ำว่ายากหรือง่ายมาเป็นหลัก สำคัญกว่าความเห็นว่าจะควรทำหรือไม่ควรทำ เพราะเล็งเห็นผลที่จะพึงได้รับไม่ด้อยกว่า เหตุที่จะทำลงไป เมื่อเหตุกับผลลงกันแล้วยากก็ต้องทำ ง่ายก็ต้องทำ ไม่คำนึงถึงความยากลำบาก

การบำเพ็ญเพียรมาเป็นลำดับ นับเป็นเวลาหลายวัน หลายเดือน และหลายปี แต่ผลไม่ปรากฏขึ้นมาประจักษ์ใจ นี่เป็นเพราะเหตุใด เข้าใจว่าเป็นเพราะสักแต่ว่ากิริยาแห่งการทำเท่านั้น แต่หลักใหญ่ซึ่งเป็นองค์แห่งเหตุจริง ๆ คือการบำเพ็ญอันเป็นไปด้วยความจงใจ มีสติและปัญญาเป็นเครื่องควบคุม ใต้ภพพร่องหรือขาดไปในระยะนั้น ๆ ยังเหลือแต่กิริยาของการบำเพ็ญเท่านั้นปรากฏตัวอยู่เฉย ๆ ผลจึงไม่ปรากฏตามที่คาดไว้ หากมีความเพียรสมบูรณ์ตามองค์ภาวนาจริง ๆ ผลจะชัดขึ้นและแย้งเหตุไปไม่ได้ ต้องแสดงออกมาประจักษ์ใจโดยแน่นอน

ความยากลำบากในการบำเพ็ญเพื่อรื้อถอนตนให้พ้นจากทุกข์นี้ รู้สึกจะเป็นอุปสรรคแก่ผู้บำเพ็ญอยู่ไม่น้อย แต่ควรนำไปเทียบกับความทุกข์ลำบาก ที่เกี่ยวแก่การเกิดการตายในภพที่เป็นมาเป็นอยู่และจะเป็นไปในอนาคต ลองดูทางไหนจะมีทุกข์มากกว่ากันและมีความยึดเยื้อกว่ากัน เพียงเท่านั้นก็พอจะตัดปัญหาความลำบากในการบำเพ็ญที่เคยถือว่าเป็นอุปสรรคออกไปได้ ความเพียรพยายามทุกประการก็จะเป็นไปด้วยความมานะอดทนและสนใจต่อหน้าที่ของตนมากขึ้น ทุกสิ่งที่เคยขัดข้องก็จะเป็นไปเพื่อความสะดวกและราบรื่น คงไม่เป็นทำนองก้างคอยจะขวางคอในเวลาจะบำเพ็ญความดีทุกประเภทอย่างที่เคยเป็นมาทั้งท่านและเรา เพราะต่างก็มีสิ่งที่คอยกระชิบให้แยกทางจากความเพียรอยู่เช่นเดียวกัน

การกำหนดภาวนาขอให้หยั่งลงสู่กายคตาคือส่วนร่างกายทั้งหมดหรือส่วนใดส่วนหนึ่ง ไม่ต้องไปคำนึงว่าจะถูกหรือผิดในเวลานั้น เพราะกายนี้เป็นหลักสังขารด้วย เป็นหลักสติปัญญาด้วย ถ้าใจดำเนินไปในกายอันเป็นหลักของธรรมทั้งสองประเภทนั้น สติตอยู่แล้ว ต้องเป็นมรรคปฏิบัติเพื่อความพ้นทุกข์เป็นลำดับไป ข้อสำคัญขอให้มีความตั้งใจตั้งหน้าทำจริง ๆ วันนี้จิตตุดตี๋มในอาการนี้ วันหลังจิตตุดตี๋มในอาการนั้นและ

พิจารณาอย่างนั้น รู้เห็นในอาการนั้นอย่างนั้น มีอาการแปลกต่างกันในอาการของกาย และการพิจารณาก็ตาม ถ้าอยู่ในหลักของกายแล้ว เชื่อว่าไม่ผิดหลักสติปัญญาและอริยสัจ ซึ่งเป็นธรรมรับรองเพื่อความถูกต้องอยู่แล้ว

การพิจารณาจะหนักไปในอาการใดของร่างกาย อาการนั้นจะไม่ทำให้ผิดจากองค์ของการภาวนา แม้ความรู้สึกที่เกิดจากการพิจารณากายคตา จะผิดแปลกกันไปตามวาระของการบำเพ็ญ ก็ปล่อยให้เป็นไปตามนั้น อย่างนำความสงสัยเข้าไปทำลายความรู้และการพิจารณาในขณะนั้น จิตจะหยุดชะงักไม่ก้าวต่อไปอีก การเห็นกายด้วยสัญญาจัดเป็นบาทฐานเบื้องต้น เพราะเบื้องต้นต้องอาศัยสัญญาคาดหมายไปก่อน ปล่อยให้จิตให้คล้อยตามปัญญาที่ทำหน้าที่ไตร่ตรองไปตามเส้นทางที่สัญญาคาดไว้ การใช้ขันธให้เป็นไปในทางแกกิเลสอาสวะ ไม่ว่าขันธใดที่ควรแก่การงานในเวลานั้น จงนำไปใช้ได้ตามที่เห็นสมควร เพราะการแก้หรือการผูกทั้งสองนี้ต้องอาศัยขันธเป็นเครื่องมือทำงาน คือฝ่ายกิเลสและฝ่ายธรรมจำต้องอาศัยขันธเป็นเครื่องมือของตน ไม่เช่นนั้นจะสำเร็จเป็นกิเลสและธรรมขึ้นมาอย่างออกหน้าออกตาไม่ได้ การบำเพ็ญโดยถูกต้องตามองค์ภาวนา จะต้องปรากฏผลประจักษ์อย่างแน่นอน

ความสงบเยือกเย็นเป็นสมาธิ เราได้ยินแต่ครูอาจารย์พูดให้ฟังและได้ยินแต่ท่านกล่าวในตำรา แมื่อกิเลสบาปธรรมก็ได้ยินแต่ท่านกล่าวไว้ในตำรา แต่เรื่องของธรรมคือความสงบเย็นใจเป็นขั้น ๆ จนถึงขั้นสูงสุด และเรื่องของกิเลสบาปธรรมที่แท้จริงนั้น เราไม่รู้ว่าเป็นใครและอยู่ที่ไหนเวลานี้ ทั้งธรรมทั้งกิเลสเคยแสดงตัวให้ปรากฏกับเราบ้างไหม ทางที่กิเลสเกิดขึ้นนั้น เกิดขึ้นจากทางใดบ้าง ทางเข้าและทางออกของกิเลส เขาอาศัยทางสายใดบ้างเป็นที่เข้าที่ออกและที่เกิดขึ้น พ่อแม่ของกิเลสคืออะไร เราเคยเห็นแต่พ่อแม่ของสัตว์ พ่อแม่ของคน แต่ไม่เคยเห็นพ่อแม่ของกิเลสอย่างแท้จริง และเราเคยเห็นแต่ชื่อของกิเลสตัณหาที่ท่านกล่าวไว้ในคัมภีร์ นั้นเป็นชื่อของกิเลสตัณหา นั้นเป็นพ่อแม่ของคน ของสัตว์ต่างหาก ไม่ใช่เป็นกิเลสตัณหาและไม่ใช่พ่อแม่ของกิเลสตัณหาอันแท้จริง

เพราะเหล่านั้นมิได้มาทำความกระทบกระเทือนเราให้ได้ความทุกข์ร้อน และไม่ใช้เรื่องของธรรมที่จะยังความสุขความเจริญให้เกิดขึ้นภายในตน นอกจากขันธคือกายกับใจนี้ที่ไหวตัวไปทางผิดหรือทางถูก ซึ่งเป็นทางเกิดขึ้นแห่งกิเลสและธรรมเท่านั้น นี่คือเรื่องของกิเลสอาสวะและเรื่องธรรมอันแท้จริง อวิชชาที่อาศัยใจเกิดขึ้นทำให้คนและสัตว์กลายเป็นผู้มีกิเลสตัณหาไปตาม นี่แหละคือพ่อแม่ของกิเลสตัณหาอันแท้จริง ถ้าไม่

สามารถคลี่คลายเรื่องของตัวเองก็ให้รู้ชัดว่าส่วนไหนดี ส่วนไหนชั่วตัวเราเองก็จะเป็นกิเลสวันยังค่ำและตกนรกหลุมอารมณ์ตลอดกาล ไม่มีฝั่งมีฝา มีเขตมีแดน เสวยอารมณ์ที่กิเลสปรุงให้อย่างเผ็ดร้อนไม่มีวันสิ้นสุดลงได้

ไม่เคยเห็นแบบแผนตำราไปตกนรกขึ้นสวรรค์ชั้นพรหม สำเร็จมรรคผลนิพพาน และไปทำโจรกรรมทำร้ายติดคุกตะรางที่ไหน เป็นแต่บอกชื่อกิเลสของธรรม ของผู้ทำดีทำชั่ว ผู้บริสุทธิ์เศร้าหมองไว้เท่านั้น การทำความดีความชั่วเป็นเรื่องของคนของสัตว์ เพราะฉะนั้น กิเลสบาปธรรมจึงอยู่กับคนและสัตว์ เราเป็นผู้หนึ่งในมวลมนุษย์ จึงควรทำความรู้สึกว่าเป็นตัวกิเลสหรือเป็นธรรมกันแน่ คลี่คลายดูให้ดี จะได้รู้เห็นทั้งเรื่องของกิเลสและเรื่องของธรรมภายในใจเราเอง โดยไม่ต้องไปหาค้นดูที่ไหนให้เสียเวลาและเหน็ดเหนื่อยเปล่า ๆ ถ้าผู้บำเพ็ญมีความสามารถอาจหาญปฏิบัติตนตามหลักธรรมที่ชี้บอกไว้ จะคว้าเอาชัยชนะมาได้เป็นระยะ ๆ จนถึงความบริสุทธิ์โดยสิ้นเชิงจากกายกับใจนี้แน่นอน

การมองหากิเลสต้นหอนั้นแท้จริง จะไปมองที่ไหนกัน ถ้าไม่มองดูกายกับใจอันเป็นสถานที่อยู่ของกิเลสและธรรมแล้ว จะไม่พบของจริงตลอดกาล เพราะตำรากับตัวยานี้ไม่เหมือนกัน และไม่ได้อยู่ด้วยกัน แต่อยู่คนละแห่ง เราต้องไปดูชื่อของยาที่ตำราแล้วไปรับเอายาที่ตัวยานี้ เราจะพบความจริงทั้งสองอย่าง คือตำราก็จะรู้ ตัวยาก็จะได้มาสมประสงค์ นี่เราต้องไปดูชื่อของกิเลสต้นหา และธรรมเครื่องแก้ที่คัมภีร์ แล้วมาแก้ไขหรือถอดถอนกิเลสต้นหาด้วยธรรมที่ตัวของเรา เราจะพบความจริงทั้งสองประเภท คือเรื่องของกิเลสก็จะได้รู้ การถอดถอนกิเลสด้วยธรรมก็จะประจักษ์ใจ ภายในกายในใจนี้แล

ขอยกอริยสัจมาเป็นตัวอย่างพอได้ความ ทุกข์ อะไรเป็นทุกข์แน่ มันเป็นเรื่องของเราของท่านทั้งนั้น โปรดไปดูที่โรงพยาบาลจะเห็นแต่คนและสัตว์เต็มไปหมด จนไม่มีห้องให้อยู่ ไม่มีเตียงให้นอน แต่จะไม่พบตำราไปแทรกอยู่ที่นั่นเพื่อรักษาตัวแม่คัมภีร์เดียว สมุทัย ความฟุ้งเพื่อเห่อเหิมเกิดจากกามตัณหา ภวตัณหา และวิภวตัณหาเหล่านี้ ก็เป็นเรื่องของเราของท่าน มรรค คือ ทาน ศีล ภavana หรือศีล สมาธิ ปัญญา นี่ก็เป็นเรื่องของเราของท่าน จะบำเพ็ญให้เกิดมีขึ้นตามความหวัง นิโรธ ความดับทุกข์ก็เป็นเรื่องของเราของท่านจะดับทุกข์ของตัวเองแต่ละรายตามธรรมในตำรา ท่านชี้เข้ามาหาเรา มิได้ชี้ไปที่อื่น

เมื่อเป็นเช่นนี้ เราจะเห็นอะไรเป็นตัวบาปตัวบุญ โปรดทวนดูอีกครั้งเพื่อความแน่ใจ คือความรู้ร้อนอยู่ที่ไหน บาปก็อยู่ที่นั่น ความสุขสบายอยู่ที่ไหน บุญก็อยู่ที่นั่น ความ

เศรำหมองอยู่ที่ไหน กิเลสก็อยู่ที่นั่น ความผ่องใสและบริสุทธิ์อยู่ที่ไหน ธรรมก็อยู่ที่นั่น รวมลงแล้วมันอยู่ที่เราทั้งนั้นไม่ได้อยู่ที่อื่นใด จึงไม่น่าสงสัยอะไรอีก มีอยู่เพียงว่าเราจะทำความสนใจต่อการบำเพ็ญแคไหน เพื่อทราบเรื่องของตัวเองกับเรื่องของกิเลส ถ้าทราบแล้วก็เท่ากับทราบเรื่องสุขเรื่องทุกข์ภายในภายนอกโดยตลอด เพราะเป็นเรื่องอริยสัจอย่างสมบูรณ์ แม้หลุดพ้นก็จำต้องหลุดพ้นไปในระหว่างอริยสัจทั้งสิ้น ไม่มีที่อื่นเป็นทางหลุดพ้น ฉะนั้น จงใช้สติปัญญาพิจารณาลงในทุกข์อย่างรอบคอบ เพื่อทราบว่าทุกข์เกิดขึ้นมาจากอะไร และอะไรเป็นสาเหตุให้ทุกข์เกิด ก็จะทราบเรื่องทุกข์ สมุทัย ซึ่งมีอยู่ในจุดเดียวกันอย่างแน่นอน ไม่เช่นนั้นพระพุทธเจ้าจะอุบัติขึ้นเป็นศาสดาของโลก และตรัสเป็นสวากขาตธรรมโดยชอบให้พวกเราศึกษาและปฏิบัติตามไม่ได้เลย พุทธิ ธมฺมํ สงฺฆํ จะไม่ปรากฏขึ้นในโลก

โปรดทำความเข้าใจและท้าวท้าวต่อความเพียรเพื่อแดนพ้นทุกข์ อย่าถอยทัพให้ข้าศึกคือกิเลสหัวเราะเยาะและเหยียบย่ำล่าแดนแห่งความเพียรเข้ามา เราจะตกอยู่ในวงล้อมของข้าศึกหาทางออกไม่ได้ การบำเพ็ญมรรค คือศีล สมาธิ ปัญญา ด้วยความเพียรจงทำให้สมบูรณ์ถึงขั้นรู้ทุกข์ก็จะรู้อย่างสมบูรณ์ รู้และถอนสมุทัยก็จะรู้และถอนอย่างหมดเชื้อ นิโรธความดับทุกข์ด้วยมรรคก็จะดับอย่างสมบูรณ์ เพราะธรรมทั้งสี่ประเภทนี้เกี่ยวโยงกัน จะแยกจากกันไม่ได้ เมื่อรู้รอบสัจจะทั้งสิ้นแล้ว ความบริสุทธิ์ก็ปรากฏขึ้นมาเอง แม้จะไม่เคยทราบมาก่อนก็ไม่มีทางสงสัย เพราะไม่มีสองมีสามกับอะไรอีก พอจะให้ผู้บรรลุถึงความบริสุทธิ์แล้วเลือกหาเอา แต่ธรรมนั้นเป็น เอกธมฺโม คือ เป็นธรรมแห่งเดียวนอกสมมุติ สุดที่จะสง่างามและอัศจรรย์เหนือโลกใด ๆ จึงหมดปัญหาจะเป็นอย่างอื่นอีก

การแสดงธรรมเพื่อผู้มุ่งต่อแดนพ้นทุกข์ ซึ่งเตรียมพร้อมแล้วจะแสดงไปที่อื่น ๆ จึงขอเรียนให้ทราบอย่างเป็นทางการเป็นกันเอง รู้สึกว่าไม่ค่อยถนัดใจ คล้ายกับตะครุบเงา แต่ถ้าได้แสดงลงที่กาย ที่ใจซึ่งเป็นเรือนรังของอริยสัจแล้ว รู้สึกว่าสนิทใจ เพราะเท่าที่ได้ปฏิบัติมาก็ปฏิบัติแบบนี้ หากจะรู้มากน้อยตามกำลังก็ไม่ได้รู้จากที่ไหน แต่รู้ขึ้นมาที่นี่ แม้ธรรมที่กำลังแสดงอยู่ขณะนี้ก็ไม่ได้ไปหามาจากที่ไหน นอกจากจะนำมาจากท่านจากเราซึ่งเป็นเรือนร่างของสังขารด้วยกันเท่านั้น ไม่มีอำนาจนามาหมายจะไปแสวงหาธรรมนอกจากอริยสัจ ซึ่งมีอยู่กับกายกับใจมาแสดงให้หมู่เพื่อนฟังได้ ดังนั้น จึงขออภัยจากท่านผู้ฟังมาก ๆ ด้วย ที่ไม่ได้ธรรมแปลกประหลาดมาปฏิสันถารต้อนรับท่าน ที่มาจากที่ต่าง ๆ ทั้งใกล้และไกลอย่างสนใจ ทั้งนี้เพราะความตั้งใจตั้งที่เรียนให้ทราบแล้ว

ได้ทราบแต่พระพุทธเจ้าสอนพวกเราที่เป็นพุทธบริษัท ท่านยกเอาเรื่องของท่าน และของเรามาสั่งสอนพวกเรา โดยบอกว่าเป็นอริยกิจเสมอกันทั่วไตรภพ การปฏิบัติก็ให้ ถือเอาอริยสังข์เป็นทางเดิน ยกเอามรรคเป็นเส้นทาง เราเป็นผู้ก้าวเดินตามเส้นทาง ทุกข์ กับสมุทัยเป็นหิน กรวด ทราย ที่โรยบนเส้นทางผสมด้วยยาง รวมทุกข์ สมุทัย มรรค เข้าด้วยกันกลายเป็นถนนลาดยาง ผู้เดินทางก็ก้าวไปโดยสะดวกไม่ชุลุกชลักจนถึงที่หมาย นิโรธ คือหยุดจากการเดินทาง ผลที่เกิดจากการหยุดเดินเป็นความสุขสบาย เพราะหาย กังวลจากการเดินและการหยุดโดยประการทั้งปวงแล้ว นั่นคือธรรมนอกจากสังข์จะทั้งสี่ ธรรมนี้ผู้เดินทางถึงที่แล้วเป็นสันติภูมิ รู้เอง ไม่ต้องถามใคร เพราะสันติภูมิ เป็น มัชฌิมา ไม่รอคอยอยู่กาลหน้ากาลหลัง เนื่องจากธรรมนี้ไม่ใช่รถยนต์ รถไฟ พอจะเข้าคิว รอเวลา ผู้จะควรรับผลจากสันติภูมิก็ไม่ใช่คนโดยสารรถยนต์ รถไฟ พอที่จะไปรอที่คิว และรอเวลารถจะออกจะเข้า

ในอวสานแห่งธรรมที่แสดงมาก็เห็นสมควรแก่กาล ขอความสะดวกกายสบายใจ ต่อการบำเพ็ญธรรม จงเป็นไปในท่านทั้งหลาย นับแต่ขั้นเริ่มแรกจนถึงจุดที่หมาย อย่า ได้มีอุปสรรคมากีดขวางในวงการ จงมีแต่ความสุขความสำราญ ประจำอริยาบถความ เคลื่อนไหว ทุกทิวาราตรีกาล โดยนัยที่ได้แสดงมาด้วยประการฉะนี้

www.Luangta.or.th